

ДАСЛЕДАВАННЕ ТЫПАЎ ЗАБУДОВЫ ДВАРА БЕЛАРУСАЎ АЙЧЫННЫМІ ДАСЛЕДЧЫКАМІ Ў ДРУГОЙ ПАЛОВЕ ХХ – ПАЧАТКУ ХХІ СТСТ.

І.Г. БАЧЫЛА

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Уводзіны. Развіццё этналагічнай навукі патрабуе дасканалага вывучэння і аналізу вынікаў працы папярэдніх пакаленняў даследчыкаў. Гэта дазваляе вызначыць напрамак далейшага развіцця айчынной этналогіі, а ўсебаковы аналіз прац па канкрэтнай праблематыцы дае магчымасць больш глыбока зразумець базу крыніц, метады даследаванняў, неабходнасць іх пашырэння і ўдасканалення.

Гісторыя вывучэння айчыннымі навукоўцамі другой паловы ХХ – пачатку ХХІ ст. тыпаў забудовы двара беларусаў яшчэ не была прадметам спецыяльнага даследавання. Каштоўны і багацейшы матэрыял, сабраны за гэты час і размешчаны ў спецыяльных выданнях, патрабуе дасканалага аналізу. Мэта дадзенага артыкула – прааналізаваць ступень вывучанасці дадзенай часткі традыцыйнай матэрыяльнай культуры беларусаў у другой палове ХХ – пачатку ХХІ стст. Тэма даследавання з’яўляецца актуальнай, запатрабаванай, бо яна скіравана на атрыманне навішых навуковых вынікаў, а іх увядзенне ў навуковы зварот будзе спрыяць вырашэнню тэарэтычных праблем і практычных задач.

Асноўная частка. З сярэдзіны ХХ ст. актыўную дзейнасць па комплекснаму вывучэнню традыцыйнай матэрыяльнай культуры беларусаў разгарнуў утвораны ў 1957 г. Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. У ім быў арганізаваны сектар этнаграфіі. Яго супрацоўнікамі даследавалася традыцыйнае беларускае жыллё. У 1950–1960-х гг. вывучэннем дадзенай часткі матэрыяльнай культуры займалася Л.А. Малчанова. Варта асабліва адзначыць яе ўклад у вывучэнне беларускай сядзібнай забудовы. Даследчыца выкарыстала матэрыялы, назапашаныя за перыяд ХІХ – сярэдзіны ХХ ст. (архіўныя матэрыялы, дадзеныя статыстычных і эканамічных зборнікаў), а таксама палявыя этнаграфічныя матэрыялы, сабраныя ў тым ліку ўласна даследчыцай пасля Вялікай Айчынай вайны. Вынікі даследаванняў былі выкладзены ёю ў цэлым шэрагу публікацый: «З гісторыі развіцця вясковых паселішчаў і сядзіб беларусаў» (1956), «Матэрыяльная культура беларусаў» (1968). Л.А. Малчанова вызначыла сукупнасць фактараў, якія паўплывалі на асаблівасці забудовы двароў у розных рэгіёнах Беларусі. Сярод іх яна адзначыла сацыяльна-эканамічны фактар і гаспадарчыя традыцыі. Так, спецыфіку забудовы двара на Палессі Лідзія Аляксандраўна патлумачыла праз уплыў формы сялянскага землеўладання, распаўсюджанай у дадзенай мясцовасці [1, с. 22]. Даследчыца вызначыла сувязь паміж тыпамі сялянскіх сядзіб і тыпамі вясковых паселішчаў, а таксама памерамі і формай надзельных прысядзібных вучасткаў [2, с. 38].

Даследчыца разгледзела генезіс і развіццё асноўных тыпаў двароў у беларусаў – вяночнага і пагоннага. Найбольш старажытным яна назвала вяночны двор. Паходжанне пагоннай сядзібы даследчыца звязвала з зямельнай рэформай ХVІ ст., таму структуру пагоннага двара яна прааналізавала ў сувязі з «валочнай рэформай». Адпаведна Л.А. Малчанова аспрэчыла гіпотэзу І.А. Сербавы, што пагонная забудова звязана з дрыгавіцкай традыцыяй. Яна падкрэсліла, што няма ніякіх падстаў лічыць пагонны двор этнічнай асаблівасцю беларусаў [3, с. 77].

Л.А. Малчанова вызначыла арэалы панавання вяночнай і пагоннай забудовы. Яна паказала эвалюцыю і трансфармацыю забудовы двароў на асобных гістарычных этапах, сувязь тыпаў сядзібнай забудовы ў беларусаў, рускіх і ўкраінцаў, падабенства беларускага вяночнага тыпа з тыпамі забудовы двароў у іншых усходнеславянскіх этнасаў. Аўтар прыйшла да высновы, што пры ўсёй складанасці культурных узаемасувязей беларускае жыллё ўяўляе сабой своеасаблівы комплекс. Аднак Лідзія Аляксандраўна памылкова лічыла яго аднародным на ўсёй тэрыторыі Беларусі [4, с. 29].

У канцы 1960-х гг. – у пачатку 1970-х вывучэннем тыпаў забудовы двара займаліся У.С. Гуркоў, Д.Д. Супрун. На працягу 1965–1970 гг. з супрацоўнікамі сектара этнаграфіі яны ўдзельнічалі ў падрыхтоўцы гістарычна-этнаграфічнага атласа Беларусі. Імі было апрацавана вялікае кола крыніц (матэрыялы экспедыцый, архіўныя дадзеныя і інш.) і праведзена падрабязнае картаграфаванне. Вынікам даследавання стала выданне калектыўнай абагульняючай працы «Беларускае

народнае жыллё» (1973). Раздзел па асаблівасцям сядзібнай забудовы беларусаў падрыхтаваў У.С. Гуркоў. Даследчык прасачыў дынаміку развіцця традыцыйнага жылля беларусаў у храналагічнай паслядоўнасці. Ён лічыў беларускую сядзібу асаблівым тыпам сядзібы, які не адпавядае ні аднаму з тыпаў забудовы двара ўсходніх славян [5, с. 23]. Навуковец падрабязна прааналізаваў паходжанне і развіццё вяночнага і пагоннага тыпаў двароў, вызначыў прычыны і асаблівасці іх узнікнення, а таксама практычную скіраванасць. Ён прыйшоў да высновы, што вяночны двор – гэта найбольш старажытны і распаўсюджаны ў паўночна-ўсходніх раёнах Беларусі. Аўтар аспрэчыў гіпотэзу Л.А. Малчанавай аб тым, што з’яўленне пагонных двароў не натуральная з’ява, а вынік рэформы «Устава на валокі», паказаў, што прычынай з’яўлення пагоннага двара было не малазямелле, а мясцовыя традыцыі. Даследчык таксама падрабязна ахарактарызаваў асноўныя падтыпы пагоннага двара – аднарадны і двухрадны. Ён не пагадзіўся з думкай Л.А. Малчанавай аб тым, што двухрадная пагонная забудова больш старажытная і з яе развіўся вяночны тып забудовы.

Асобна У.С. Гуркоў паказаў змены ў тыпах сядзібнай забудовы ў канцы XIX – пачатку XX ст., вылучыў новы тып сядзібы (сядзіба з нязвязанымі пабудовамі) [5, с. 30], ахарактарызаваў змены ў тыпах забудовы двара, што адбыліся пасля ўстанаўлення савецкай улады. Вывады па гэтай праблеме У. С. Гуркоў выклаў у працы «Сучасная беларуская вёска» (1975). У аснову была пакладзена грунтоўная база крыніц: палявыя этнаграфічныя матэрыялы, сабраныя аўтарам у перыяд з 1965 па 1974 гг., архіўныя дадзеныя, а таксама дадзеныя археалогіі, геаграфіі, мовазнаўства, статыстыкі. У.С. Гуркоў шырока выкарыстаў метады картаграфавання. Ён ахарактарызаваў тыпы забудовы двароў у розныя часы, вызначыў шэраг фактараў, які паўплывалі на развіццё тыпаў забудовы двароў беларусаў з сярэдзіны XIX ст. да 1970-х гг. (геаграфічныя ўмовы, характар рассялення, культурнае і эканамічнае развіццё, грамадскія і этнічныя традыцыі). Больш глыбока У.С. Гуркоў прааналізаваў уплыў форм землекарыстання і гістарычных асаблівасцей аграрнай гаспадаркі на развіццё тыпаў забудовы, рэгіянальныя і лакальныя асаблівасці сядзіб Беларусі, паказаў пераемнасць ў працэсе змен, якія адбываліся ў беларускай вёсцы ў 1920-1970-я гг.

У 70-ыя гг. XX ст. у калектыўнай працы «Змены ў быцце і культуры вясковага насельніцтва Беларусі» (1976) Э.Р. Сабаленка і У.С. Гуркоў паказалі змены, якія адбыліся ў гэтай частцы матэрыяльнай культуры беларусаў у гады савецкай улады. Характар адбыўшыхся змен даследчыкі назвалі карэнным і выключна прагрэсіўным і звязалі іх са заменай адной сацыяльна-эканамічнай фармацыі другой [6, с.131], падрабязна ахарактарызавалі пераход ад традыцыйнага тыпа жылля да новага [6, с.133].

У другой палове 1970-х гг. вывучэннем тыпаў забудовы двара беларусаў займаліся У.В. Трацэўскі, Ю.А. Якімовіч, С.А. Сергачоў. У працы У.В. Трацэўскага «Народнае дойлідства Беларусі» (1976) звернута ўвага на структурны аспект двара; на тое, што паміж пабудовамі двара існавала перш за ўсё моцная функцыянальная сувязь, якая спалучалася з мастацкай, а перамяшчэнне асобных пабудоў выклікала парушэнне цэласнасці ўсяго ансамбля [7, с. 10].

У асобнай працы Ю.А. Якімовіча даследавана драўлянае дойлідства Палесся. Даследчык у якасці храналагічных межаў даследавання абраў XVII – XIX стст. Аўтар прыйшоў да высновы, што вяночны двор з’яўляецца больш старажытным у параўнанні з пагонным, разгледзеў уплыў аграрнай рэформы 1557 г. на рост колькасці пагонных двароў на захадзе Палесся ў XVI ст. Ён таксама паказаў сувязь паміж рознымі тыпамі забудовы. Яе даследчык знайшоў у двухрадным пагоне – пераходнай форме ад вяночных да пагонных двароў [8, с. 36]. Ю.А. Якімовіч зрабіў выснову, што вяночныя і пагонныя двары з’яўляюцца разнавіднасцю аднаго і таго ж тыпу сядзібы, а іх спецыфічныя формы развіліся пад уплывам канкрэтных умоў будаўніцтва пасяленняў.

Варта адзначыць, што надзвычай плённым у вывучэнні тыпаў забудовы двара беларусаў стаў перыяд 1980-х гг. Айчынныя навукоўцы працягнулі грунтоўнае вывучэнне дадзенага аспекту традыцыйнай матэрыяльнай культуры, імі быў падрыхтаваны цэлы шэраг прац. Пад кіраўніцтвам і з непасрэдным асабістым удзелам А.І. Лакоткі было праведзена шмат экспедыцый, абследаваны сотні сельскіх паселішчаў, узята на ўлік некалькі тысяч помнікаў беларускага дойлідства. Вынікі гэтай працы А.І. Лакотка выклаў у шэрагу артыкулаў: «А на тым гумнішчы...» (1981), «Дойлідства продкаў» (1982), «Скарбніца народнай архітэктуры» (1982), «Паграбы і стопкі» (1984), «Малыя формы ў народным дойлідстве» (1985), «Вяночныя двары» (1985). У 1985 г. А.І. Лакотка абараніў кандыдацкую дысертацыю «Агульныя і рэгіянальныя асаблівасці народнага жылля Беларусі (сярэдня XIX–XX ст.)» па спецыяльнасці «Этнаграфія», у якой упершыню вызначыў і сістэматызаваў агульныя і рэгіянальныя рысы вясковага жылля Беларусі, паказаў эвалюцыю яго асобных кампанентаў, а таксама міжэтнічныя сувязі. Асобную ўвагу ён звярнуў на ўзнікненне і развіццё

тыпаў забудовы двара беларусаў, паказаў змены, якія адбыліся ў XX ст. Напрыклад, пагонны двор трансфармаваўся ў двор шматзвённага тыпу [9, с. 23].

В.С. Цігоў працягваў даследаванне раяніравання Беларусі. У працы «Гісторычна-этнаграфічнае раяніраванне матэрыяльнай культуры беларусаў» (1983) ён прасачыў заканамернасці існавання і распаўсюджвання тыпаў забудовы двара, уплыў прыродна-геаграфічных ўмоў [10, с. 24]. Навуковец абапіраўся на вопыт С.І. Брука, М.В. Крукава і інш. Ім было праведзена арэальнае даследаванне тыпаў забудовы двара, іх картаграфаванне. Аўтар выкарыстаў матэрыялы, сабраныя ім у час уласных экспедыцый (даследаваў 200 вёсак), а таксама архіўныя матэрыялы.

У 1987 г. была апублікавана абагульняючая праца «Этнаграфія ўсходніх славян». У стварэнні гэтай працы прыняла ўдзел беларуская даследчыца Э.Р. Сабаленка. Аўтар змагла пераадолець характэрную для прац таго часу апісальнасць, а таксама сістэмна праналізавала асаблівасці забудовы двара беларусаў. Важнай падзеяй 1980-х гг. стала таксама падрыхтоўка сумеснымі намаганнямі айчынных і ўкраінскіх даследчыкаў абагульняючай працы «Палесье. Матэрыяльная культура» (1988). У.С. Гуркоў у асобнай яе частцы прааналізаваў характар забудовы двара беларусаў на Палессі. Аўтар выкарыстаў матэрыял украінскага і беларускага Палесся, параўнаў іх.

У 1989 г. У.В. Трацэўскі апублікаваў працу «Гісторыя архітэктуры народнага жылля Беларусі». Асновай працы з'явіліся матэрыялы, сабраныя даследчыкам у 1968 – 1987 гг. у экспедыцыях. У.В. Трацэўскі апрацаваў багатыя архіўныя матэрыялы, абследаваў 116 раёнаў, вывучыў больш за 3000 аб'ектаў, уласна рабіў абмеры, замалёўкі, фотаздымкі.

Аўтар ахарактарызаваў асаблівасці забудовы вясковых паселішчаў і сядзіб са старажытных часоў да пачатку XX ст., вызначыў кола фактараў, якія паўплывалі на тыпы забудовы сядзіб (сацыяльна-эканамічны, этнічныя традыцыі, прыродна-кліматычныя ўмовы). У.В. Трацэўскі класіфікаваў тыпы сядзіб. Адпаведна планіроўцы ён вылучыў чатыры асноўныя тыпы сядзібы: з разрозненай забудовай, з вяночнай забудовай, з пагоннай забудовай (аднарадны і двухрадны пагон), рэгулярныя (адна- і двухбаковыя, раздзеленыя дарогай). У параўнанні з працамі сваіх папярэднікаў аўтар ажыццявіў комплексны аналіз гістарычных узаемасувязей жылля беларусаў, вызначыў яго гісторычна-культурную значнасць, ўдакладніў агульную класіфікацыю сядзіб.

На пачатку 1990-х гг. з'яўляюцца працы В.С. Цітова (1994) і С.А. Сергачова (1992). Актыўна працягваў вывучаць тыпы забудовы двара беларусаў А.І. Лакотка. У працы «Беларускае народнае дойлідства» (1991) ён разгледзеў вывучаемыя аб'екты як пэўную сістэму, якая складаецца з узаемязвязаных кампанентаў. А.І. Лакотка ахарактарызаваў традыцыйнае беларускае дойлідства ў цеснай яго сувязі з традыцыйным дойлідствам суседніх усходнеславянскіх этнасаў, распрацаваў уласную тыпалагічную класіфікацыю ўсіх кампанентаў традыцыйнага жыллага комплексу беларусаў. Аўтар аднёс беларускую сялянскую сядзібу да тыпу адкрытай сядзібы, з якой у працэсе развіцця сфарміраваліся некаторыя разнавіднасці і пераходныя формы [11, с. 72], ахарактарызаваў спецыфіку забудовы двароў у рэгіёнах Беларусі (Цэнтральная Беларусь, Панямонне, Паазер'е, Падняпроўе, Усходняе Палессе, Заходняе Палессе), вызначыў падабенства і асаблівасці. Агульнай рысай структурна-планіровачнай будовы А.І. Лакотка лічыць функцыянальна абумоўленую сувязь пабудоў [12, с. 217]. Падрабязна даследавана вучоным спецыфіка і эвалюцыя вяночных сядзіб Паазер'я. Аўтар вылучыў агульныя асаблівасці вяночнай забудовы Паазер'я (размяшчэнне чыстага і гаспадарчага двароў на паралельных паміж сабой і перпендыкулярных да вуліцы, адносная аб'ёмна-прасторавая аднароднасць забудовы, якая ўказвае на сувязь з архітэктурай крытага двара).

А.І. Лакотка адзначыў, што у сярэдзіне XX ст. пачаў фарміравацца новы тып двара, які з'явіўся ў выніку эвалюцыі вяночнага і пагоннага двароў [12, с. 107], вызначыў характар гэтай эвалюцыі як інтэграцыйны.

У працы «Беларусы. Т. 2. Дойлідства» (1997) А.І. Лакотка больш глыбока разгледзеў фактары, што паўплывалі на фарміраванне сядзібнай забудовы беларусаў, адзначыў важную ролю прыродна-геаграфічных абставін, гаспадарчых заняткаў і этнічных традыцый. У гісторыі развіцця тыпаў забудовы двара А.І. Лакотка вылучыў два этапы. Адзін – да правядзення аграрнай рэформы 1557 г., другі – пасля правядзення гэтай рэформы. Даследчык параўнаў беларускі пагон з сядзібай суседняга рэгіёну Украіны, вызначыў асаблівасці беларускай пагоннай сядзібы. А.І. Лакотка тлумачыў генезіс пагоннага двара асаблівасцямі ландшафта. Ён адзначыў, што валочная рэформа XVI ст. у Беларусі спрыяла развіццю лінейнай забудовы [13, с. 254]. А.І. Лакотка прааналізаваў рэгіянальныя асаблівасці вяночных двароў на Беларусі, вылучыў іх падтыпы, прасачыў змены, якія адбыліся ў вяночнай забудове ў XX ст. [13, с. 251], вызначыў агульныя рысы вяночнага двара ва ўсіх рэгіёнах Беларусі (архітэктурная выразнасць, гарманічнасць і суразмернасць пабудоў) [13, с. 252], паказаў, што вяночная і пагонная сядзіба з'яўляюцца варыянтамі агульнага тыпу сядзібнай

забудовы з адкрытым (паўадкрытым) дваром [13, с. 261]. Выкарыстаўшы структурны метада даследавання, А.І. Лакотка вылучыў тры часткі у традыцыйнай беларускай сядзібе: чысты двор, гаспадарчы двор, гумнішча [13, с. 243].

У манаграфіі А.І. Лакоткі «Нацыянальныя рысы беларускай архітэктуры» падрабязна паказана планіроўка асноўных тыпаў забудовы двароў у Паазер’і, Падняпроўі, Панёманні, Цэнтральнай Беларусі, Усходнім Палессі, Заходнім Палессі. Даследчык справядліва лічыць пагонны двор этнічнай асаблівасцю беларускай сельскай сядзібнай архітэктуры.

У пачатку ХХІ ст. быў апублікаваны падручнік В.С. Цітова «Этнаграфічная спадчына: Беларусь: Традыцыйна-бытавая культура» (2001), у якім аўтар вызначыў у якасці найбольш характэрных для беларусаў шэсць тыпаў забудовы сядзібы: вяночную, пагонную, двух- і трохрадную, Г-падобную і свабодную. Навуковец падрабязна ахарактарызаваў першыя два тыпы. Вяночная забудова, на яго думку, узнікла ў час панавання падсечнай сістэмы земляробства [14, с. 56]. Абапіраючыся на дадзеныя археалогіі, дадзены тып забудовы В.С. Цітоў лічыць найбольш старажытным.

На пачатку ХХІ ст. асаблівасці сядзібнай забудовы асобных рэгіёнаў Беларусі вывучалі Ю.Т. Шастак, В.М. Бялявіна, С.А. Сергачоў.

Заклучэнне. Такім чынам, айчыннымі даследчыкамі другой паловы ХХ – пачатку ХХІ стст. зроблена шмат у вывучэнні традыцыйнай сядзібнай забудовы беларусаў. Перыяд 1950–1980-х гг. стаў важным этапам у іх навукова-даследчыцкай дзейнасці. Шматгадовыя экспедыцыі і назіранне каштоўных матэрыялаў значна папоўнілі базу крыніц айчыннай этналагічнай навукі. Аднак да 1980-х гг. пераважная большасць даследчыкаў толькі выяўлялі і фіксавалі шматлікія помнікі драўлянага жыллага доўгядства на Беларусі. Характар большасці прац гэтага часу мае апісальны характар. Беларускія даследчыкі пераважна карысталіся параўнальна-гістарычным метадам даследавання. З пачатку 1990-х гг. сабраныя імі матэрыялы былі прааналізаваны. Айчынныя навукоўцы даследавалі генезіс пагоннага і вяночнага двара, вызначылі кола фактараў, якія паўплывалі на іх фарміраванне і распаўсюджанасць у рэгіёнах Беларусі. Глыбока вывучана трансфармацыя асобных тыпаў сядзіб у ХХ ст., распрацавана іх класіфікацыя, выяўлена этнічная спецыфіка, якая ўзнікла ў выніку сінтэзу ўсходнееўрапейскіх і заходнееўрапейскіх традыцый. Накапленне даследчыцкай базы дазволіла ў канцы ХХ – пачатку ХХІ ст. значна павысіць тэарэтычны ўзровень навуковых прац, прысвечаных вывучэнню пытанняў развіцця сядзібнай забудовы беларусаў.

ЛІТАРАТУРА

1. Беларускі этнаграфічны зборнік / Акадэмія навук БССР, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору; рэдкал.: І.С. Краўчанка [і інш.]. – Мінск: Выд-ва АН БССР, 1958. – 176 с.
2. Молчанова, Л.А. Из истории развития сельских поселений и усадеб белорусов / Л.А. Молчанова // Советская этнография. – 1956. – №1. – С. 29 – 41.
3. Молчанова, Л.А. Материальная культура белорусов / Л.А. Молчанова. – Минск: Наука и техника, 1968. – 230 с.
4. Молчанова, Л.А. Производственная деятельность и материальная культура белорусского крестьянства XIX – начала XX в.: автореф. дис. ... д-ра ист. наук: 576 / Л.А. Молчанова; Акад. наук СССР, Ин-т этнографии им. Миклухо-Маклая. – Минск, 1969. – 51 с.
5. Беларуская народная жыллё / Акадэмія навук БССР, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору; рэдкал.: В.К. Бандарчык [і інш.]. – Мінск: Навука і тэхніка, 1973. – 125 с.
6. Изменения в быту и культуре городского населения Белоруссии / АН БССР, Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора; редкол.: В.К. Бондарчик [и др.]. – Минск: Наука и техника, 1976. – 111 с.
7. Трацевский, В.В. Народное зодчество Белоруссии / В.В. Трацевский. – Минск: Полымя, 1976. – 31 с.
8. Якімовіч, Ю.А. Драўлянае доўгядства Беларускага Палесся, XVII — XIX стст. / Ю.А. Якімовіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1978. – 149 с.
9. Лакотка, А.І. Доўгядства продкаў / А.І. Лакотка // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. – 1982. – №4. – С. 22–24.
10. Титов, В.С. Историко-этнографическое районирование материальной культуры белорусов, XIX – начало XX вв. / В.С. Титов. – Минск: Наука и техника, 1983. – 150 с.
11. Локотко, А.И. Белорусское народное зодчество: Середина XIX–XX в. / А.И. Локотко. – Минск: Навука і тэхніка, 1991. – 286 с.
12. Лакотка, А.І. Пад стрэхамі прашчураў / А.І. Лакотка. – Мінск: Полымя, 1995. – 384 с.
13. Беларусы: у 13 т. / рэдкал.: В.К. Бандарчык, М.Ф. Піліпенка, А.І. Лакотка. – Мінск: Тэхналогія, 1995–2010. – Т. 2: Доўгядства / В.К. Бандарчык [і інш.]. – 1997. – 391 с.

14. Цітоў, В.С. Этнаграфічная спадчына : Беларусь. Традыцыйна-бытавая культура / В.С. Цітоў. – Мінск : Беларусь, 2001. – 205 с.

THE BELARUSIANS RESEARCHERS STUDY OF THE COURTYARD BUILDING IN THE SECOND HALF OF XX - BEGINNING OF XXI CENTURIES

I.G. BACHYLA

Summary

The article is devoted to the actual and little studied in the belarusian ethnology issue. The author thoroughly analyzed the works and articles national scientists of the second half of XX – beginning of XXI centuries, in which there were studied the features and types of building of the courtyard of the Belarussians. It was determined by the degree of knowledge of the subject, identifies the issues, which are still not investigated.

© Бачыла І. Г.

Поступила в редакцию 04 марта 2013г.